

КАФЕДРА ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Сольний спів

Освітній ступінь

магістр

Курс	1,2
Семестр	1,2,3

Спеціальність

В5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Хорове диригування

Статус

обов'язкова

ECTS	3
Годин	90
Індивідуальні	48
Самостійна робота	42

Форма контролю

залік

Інформація про викладачів

ПІБ	Ткаченко О.О викладач кафедри хорового диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
e-mail	gradovskaya777@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Сольний спів на кафедрі хорового диригування є важливою складовою навчального процесу для майбутніх диригентів та хорових виконавців. Він поєднує теоретичні та практичні знання, необхідні для розвитку голосових технік, сценічної виразності та глибокого розуміння музики. Вокальна підготовка хорових диригентів дає можливість розвивати не лише вокальну майстерність, але й розуміння того, як кожен голос може бути інтегрований у хор, підкреслюючи індивідуальні особливості звучання та стилю. Вокальна підготовка базується на основних принципах української національної вокальної школи, з урахуванням специфіки виконавської діяльності артиста-вокаліста у хоровому колективі.

Запропонована програма курсу «Сольний спів» є частиною циклу загально-професійної підготовки та призначена для студентів музичних закладів вищої освіти України III-IV рівнів акредитації. Курс «Сольний спів» передбачений на 1,5 рік навчання.

Мета навчальної дисципліни:

- Формування професійних виконавських навичок .
- Поглиблене вивчення вокальної техніки, інтерпретації музичних творів.
- Ознайомлення з вокально-класичною літературою та іншими жанрами, розвиток художнього смаку.
- Виховувати професійний смак з глибоким відчуттям музики, здатного критично мислити та творчо підходити до своєї роботи.
- Підготовка до викладацької діяльності у мистецьких закладах.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Основні навчальні дисципліни:

- Сольний спів індивідуальні заняття, техніка співу, сценічна майстерність.
- Інтерпретація вокальних творів – вивчення стилістики та аналіз вокального репертуару.
- Камерний та оперний вокальний репертуар – освоєння різних жанрів і стилів.
- Методика викладання сольного співу – педагогічні підходи та методи навчання вокалу.
- Історія вокального мистецтва – аналіз розвитку вокалу у різних епохах та культурах.
- Сценічна мова та акторська майстерність – формування сценічного образу та подача матеріалу.

3. Практична підготовка:

- Участь у концертах, конкурсах та фестивалях.
- Виступи у театральних постановках, оперних студіях.
- Педагогічна практика (для тих, хто планує викладацьку діяльність).
- Майстер-класи з відомими виконавцями та педагогами.

4. Професійні компетентності випускника:

- Володіння сучасними техніками сольного співу.
- Уміння працювати у камерних, хорових та оперних колективах.
- Здатність до сценічного втілення вокального твору з урахуванням стилістичних особливостей.
- Дослідницькі навички у сфері вокального мистецтва.

5. Кар'єрні перспективи випускника:

- Сольний виконавець у театрах, філармоніях та концертних організаціях.
- Викладач сольного співу у музичних школах, коледжах та університетах.
- Хоровий співак або керівник хорового колективу.
- Музичний критик, дослідник у сфері вокального мистецтва.

Основні аспекти сольного співу на кафедрі хорового диригування:

1. Вокальна техніка та майстерність: Розвиток правильного дихання, контролю над голосовими резонаторами, вдосконалення вокальної техніки. Робота з різними вокальними стилями та техніками, від класичного до сучасного співу. Підвищення вокального діапазону та сили голосу, збереження голосових зв'язок під час тривалих виступів.

2. Репертуарний підхід: Вибір репертуару для сольного співу: від класичних арій до сучасних композицій. Вивчення різних жанрів та стилів співу, таких як опера, камерна музика, народні пісні, твори сучасних композиторів. Вивчення техніки виконання творів із хорового репертуару, що дає можливість студентам практикуватися як сольними виконавцями, так і в складі хорових колективів.

3. Музична інтерпретація та емоційний вираз: Розвиток емоційної виразності та сценічної харизми, які є важливими для виконання сольних партій. Робота над інтерпретацією музичного тексту, вивчення історичних та культурних контекстів творів. Розуміння музичної фрази, темпоритмічних змін, динаміки та виразних засобів.

Освітньо-професійна програма магістрів із сольного співу на хоровій кафедрі зазвичай спрямована на підготовку висококваліфікованих вокалістів, здатних виконувати сольні партії у різних жанрах вокального мистецтва, а також володіти навичками роботи у хоровому колективі та педагогічною майстерністю.

Вивчаючи дисципліну “Сольний спів” на хоровій кафедрі в рамках магістерської програми, студенти набувають низку професійних умінь та навичок, що забезпечують їхню готовність до виконавської та педагогічної діяльності. Нижче наведено основні з них:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент **повинен знати:**

- **Техніку сольного співу:** володіння різними вокальними техніками, контроль дихання, артикуляції та інтонації.
- **Інтерпретацію музичних творів:** здатність глибоко аналізувати та художньо інтерпретувати вокальні твори різних жанрів та епох.

- **Сценічну майстерність:** уміння впевнено поводитися на сцені, передавати емоційний зміст твору через міміку та жест.
- Базові теоретичні концепції, які допомагають у вирішенні завдань творчої, навчально-просвітницької, науково-дослідної та методичної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни «Сольний спів на хоровій кафедрі» студенти-магістри повинні оволодіти знаннями та навичками, необхідними для професійної вокальної діяльності.

1. Техніка вокалу: розуміння та застосування дихання, артикуляції, резонансу та інших аспектів вокальної техніки.
2. Інтерпретація музичних творів: здатність аналізувати та виразно виконувати різні музичні стилі та жанри.
3. Сценічна майстерність: уміння поводитися на сцені, взаємодіяти з аудиторією та іншими виконавцями.
4. Педагогічні навички: здатність викладати вокальні дисципліни в освітніх закладах.
5. Науково-дослідницька діяльність: вміння проводити дослідження в галузі вокального мистецтва.

Ці компетентності формуються через поєднання теоретичних знань та практичних занять, включаючи індивідуальні уроки, участь у майстер-класах, концертну діяльність та педагогічну практику. В результаті випускники готові до професійної діяльності як виконавці, педагоги та керівники вокальних колективів. Успіх навчального процесу у значній мірі залежить від творчої ініціативи студента та його бажання працювати самостійно, тому підтримка цих зусиль з боку викладача є надзвичайно важливою для досягнення позитивних результатів.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9.** Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1.** Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2.** Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4.** Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6.** Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7.** Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

ПНР 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності

ПНР 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПНР 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПНР 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПНР 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПНР 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПНР 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача

Перелік тем

Тема 1. Визначення індивідуальних рис студента, ступеня його таланту, музичної та вокальної підготовки.

Тема 2. Постановка вокального апарату: координація дихання, опори й резонаторів.

Тема 3. Артикуляція та дикція у сольному співі.

Тема 4. Регістрова рівність голосу: переходи між регістрами .

Тема 5. Удосконалення внутрішнього слуху для точного інтонування та чистоти виконання.

Тема 6. Динамічні відтінки у сольному співі: техніка та емоційне забарвлення.

Тема 7. Робота над художнім образом у вокальному творі.

Тема 8. Інтерпретація вокальних творів різних стилів та епох.

Тема 9 . Робота над гнучкістю голосу та діапазону.

Тема 10. Сценічна практика. Психофізіологічні аспекти підготовки до сольного виконання.

Форми та технології навчання

Дисципліна «Сольний спів» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» складається з індивідуальних занять та частки годин для самостійної роботи та підготовки.

Індивідуальні заняття з сольного співу в класі з викладачем триває одну годину на тиждень і має ґрунтуватися на основних засадах української вокальної школи. Така форма навчання для хорових диригентів-співаків передбачає комплексний підхід, де, окрім базових аспектів вокальної підготовки, викладач зосереджується на специфічних питаннях, таких як розвиток правильного співочого дихання та вокальної фонації.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного репертуару, методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Репетиційні приміщення, навчальні аудиторії, концертні зали Академії надаються для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу.

Методи контролю

Програма навчальної дисципліни «Сольний спів» для спеціалізації «Хорове диригування» на освітній ступінь «Магістр» передбачає декілька форм контролю знань і навичок студентів

протягом семестрів. Основними формами підсумкового контролю є заліки, які здійснюються на завершення кожного навчального року, в кінці семестрів.

Крім цього, студенти повинні виступати на академічних концертах, де вони демонструють свої вокальні вміння під супровід фортепіано.

Основні вимоги до виконання:

- Студент має виступати на академічному концерті не менше одного разу на семестр виконавши два твори з текстом любого стилю і жанру.
- У програму заліку з оцінкою мають бути включені чотири – або п'ять вокально-концертних твори за семестр, серед яких:
 - Вокаліз.
 - Старовинна арія.
 - Арія з опери.
 - Романс або народна пісня.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування індивідуальних занять	20
2.	Академічні концерти	20
3.	Самостійна робота	20
4.	Залік	40
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів за 100-бальною шкалою

90–100 балів – Відмінно»(А) Студент магістр повністю розкрив свої природні вокально-сценічні дані: тембр, силу голосу, образно-художнє мислення й виконавський темперамент. Виробив повний діапазон і згладжені регістри, відсутність помітних дефектів звучання й вимови та розвинене вокальне дихання. Володіє різними видами техніки співу, інтерпретує твори різних стилів і жанрів, передає драматургію твору вокально-артистичними засобами та володіє виконавською експресією.

82–89 балів – «Добре»(В) Студент досяг значного прогресу у розвитку своїх природних вокальних здібностей та володіє артистизмом у виконанні міцний вокальний рівень, незначні технічні недоліки, які не впливають на загальне враження. Виконувані твори мають відповідний рівень його підготовки. Програма виконується впевнено та цілеспрямовано, що підкреслює глибину його музичного сприйняття та професійний потенціал.

74–81 балів – «Добре»(С) Студент демонструє знання про різні види техніки співу, має добру вимову, навички інтерпретації, виконавського редагування репертуару. Має добре розвинутий контроль дихання і демонструє вміння використовувати різні техніки співу. Володіє розвиненим інтелектом і художнім смаком, а також має навички самостійного освоєння обраної спеціальності.

64-73 балів – «Задовільно» (D) Студент недостатньо засвоїв вокально-технічні прийоми та виконавську майстерність; має проблеми з діапазоном, диханням, регістрами та слабкі навички інтерпретації; недостатньо обізнаний з основами гігієни голосу; знає правила етичного поведіння в творчо-педагогічному колективі та застосовує ці знання на практиці.

60-63 балів – «Задовільно» (Е) Студент не досить добре володіє вокально-технічними прийомами й виконавською майстерністю; має проблеми з діапазоном, диханням, регістрами; демонструє відсутність навичок інтерпретації; порушує вокальний режим та не

дотримується основ гігієни голосу; знає правила етичного поводження в творчо-педагогічному колективі та застосовує ці знання на практиці.

35–59 балів – «Незадовільно» (FX) Суттєві проблеми з інтонацією, дикцією, технікою дихання та загальним виконанням. Студент має низьке володіння вокально-технічними прийомами та виконавською майстерністю, стикається з труднощами вокального дихання, а також демонструє слабкі навички в інтерпретації.

1–34 бали – «Незадовільно» (F) Дану оцінку отримують студенти за невідповідність усім зазначеним фаховим критеріям, що свідчить необхідність обов'язкового повторного вивчення дисципліни.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Позааудиторні заняття

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається відвідування відкритих уроків педагогів Академії та інших вищих закладів музичної освіти (в офлайн та онлайн форматах), концертів класу, майстер-класів, мистецьких конкурсів та фестивалів, перегляд відео-уроків і лекцій видатних виконавців та педагогів-методистів.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, музичних фестивалях, майстер-класах, концертах, конференціях, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів тощо.

Рекомендована література

1. Антонюк В. Постановка голосу: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2000. 156 с.
2. Антонюк В.Г. Видатний педагог-концертмейстер класу камерного співу Зоя Юхимівна Ліхтман//Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. № 1 (42). Київ, 2019. С. 135–145.
3. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник для музичних ВНЗ/видання третє, доповнене та перероблене. Київ, Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
4. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ: ЗАТ «Віпол», 2007. 174 с.
5. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник/2-ге вид. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2012. 190 с.
6. Антонюк В.Г. Етномузикологічні чинники навчання співу: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк В.Г. Олена Муравйова – професор Музично-драматичної школи Миколи Лисенка//Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. № 2 (35). Київ, 2017. С. 87–100.
8. Антонюк В.Г. Педагогічний подвиг Миколи Кондратюка//Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. № 4 (21). Київ, 2013. С. 86–94.
9. Антонюк В.Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ: Українська ідея, 2000. 68 с.
10. Антонюк В.Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес//Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць ДАКККіМ. № 2 (8). Київ, 2005. С. 96–105.
11. Антонюк В.Г. У сузір'ї корифеїв українського бельканто: Микола Кондратюк // Ювілейна палітра-2021. Зб. статей СДПУ імені А. С. Макаренка. Суми, 2022. С. 31–37.

12. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
13. Антонюк В.Г. Український традиційний спів як феномен культури//Наукові записки Тернопільського педуніверситету імені В. Гнатюка. Вип. 1 (6): Мистецтвознавство. Тернопіль, 2001. С. 33–37.
14. Антонюк В.Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно-антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24 с.
15. Антонюк В.Г. Школа сольного співу//Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна. 2004. С. 435–454.
16. Антонюк В.Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів»//Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна. 2004. С. 150–155.
17. Аспекти фізіології та медицини у постановці голосу: метод. рек./Т.П.Павленко. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 56 с. 4
18. Базилікут Б.О. Орфоепія в співі. Львів: Видав. центр ЛНУ ім.І.Франка, 2001. 124с.
19. Баланко О.М. Сучасна українська камерно-вокальна музика як виконавський феномен: навч. посіб. Житомир: О.О. Євенок, 2018. 207 с.
20. Батталья Еліо. Про виконання творів Верді//Музика. № 2. Київ, 1975. С. 22–24.
21. Борко І., Пивоварова К., Колпацикова А. Методи та форми навчання студентів Бакалаврату Спеціальності «Сценічне мистецтво» під час воєнного стану в Україні//Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. Том 6 № 2 (2023)С. 167 – 177.
22. Борко І.М. Оперна вокальна інтерпретація як предмет наукового дискурсу//Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. К. 2021. 4(2). 2021. С. 109-122.
23. Букач М.М. Взаємозв'язок голосу та слуху – основа вокального виховання. Наукові записки. НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. Т. 59. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 9–16.
24. Востряков О.А. Сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр»//Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4. Київ, 2000. С. 177–183.
25. Вотріна В.В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
26. Гмиря Б.Р. Бесіди про вокал//Борис Гмиря/статті, листи, спогади. Київ: Муз. Україна, 1975. С. 68–85. 208 с.
27. Гнидь Б.П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ імені П.І. Чайковського (1971–2001): посібник. Київ: НМАУ імені П.І. Чайковського, 2002. 94 с.
28. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва: навч. посіб. Київ: Вид-но НМАУ ім.П.Чайковського, 1997. 320 с.
29. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія/Г.Є. Стасько та ін. Івано-Франківськ: Видавництво ПНУ, 2010. 336 с.
30. Голубєв П.В. Поради молодим педагогам-вокалістам. Серія «Музикантупедагогу». Київ: Муз. Україна, 1983. 61 с.
31. Гончаренко С.В. Методичні аспекти опанування вокального репертуару. Традиції та сучасність мистецько-педагогічної освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. студ. та молод. науковців, м. Чернігів, 19 квіт. 2018 р./Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» ім.Т.Г. Шевченка, кафедра мистецьких дисциплін. Чернігів. 2018. С. 116-121.
32. Гребенюк Н. Особистісно-орієнтований підхід у розвитку індивідуальності співака. Музичне виконавство. Вип. 14, кн. 6. Київ : НМАУ, 2000. С. 156–165.
33. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та музикознавчий аспекти: монографія. Київ : НМАУ ім. П. Чайковського, 1999. 243 с.
34. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти: монографія. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.

35. Гребенюк Н.Є. Формування вокально-виконавських навичок міжособистісного спілкування в класі сольного співу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ, 1994. 18 с.
36. Гринь Л.О. Історичний аспект розвитку Української вокальної школи ХХ сторіччя. Всеукраїнський журнал, 2012. № 1. С. 17.
37. Давидов М.А. Теорія виконавської майстерності в працях українських дослідників//Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 3: Музичне виконавство. Київ, 1999. С. 7–22.
38. Данильчук О. Актуальність фонетичного методу в процесі виховання співака виконавця//Молодий вчений. 2019. № 10 (74). С. 53–56.
39. Довгань Л.М. Музичний професіоналізм як компенсативна взаємодія педагогічної та виконавської діяльності // Міжнародний вісник «Культурологія. Філологія. Музикознавство» Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. К. Міленіум. 2016. С. 149-152.
40. Довгань Л.М. Символізм образів в операх Микола Лисенка «Тарас Бульба» та «Ноктюрн»//Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Тернопіль. 2019. №2 (вип. 41). С. 73 – 79.
41. Євтушенко Д.Г. Питання вокальної педагогіки: історія, теорія, практика: навч.-метод. посіб. Київ: Мистецтво, 1963. 339.
42. Євтушенко Д.Г. Роздуми про голос: нотатки педагога-вокаліста. Київ: Музична Україна, 1979. 91 с.
43. Жишкович М. Основні вокально – педагогічні та морально-етичні принципи професора Валерія Висоцького. Musica Galiciana. Rzeszow, 2005. Т. IX. S. 143–153.
44. Жишкович М.А. Львівська вокальна школа другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття: дис.канд. мистецтвознавства: 17.00.03/Львівська держ. музична академія ім. М.В. Лисенка. Л., 2006. 246 с.
45. Зигмунд Фройд. Поет і фантазування//Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. За редакцією М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 83–90.
46. Знаменська О.В. Культура мови у співі. Київ : Держ. видав., 1959. 156 с.
47. Кабка Г.М. Розвиток та роль педагогічного артистизму у творчій діяльності на прикладі специфіки його формування у музиканта-педагога//Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв та Нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ: НАКККіМ, 2009. Вип. 22. С. 336–341.
48. Кабка Г.М. Феномен «особистість — автор — творець» в українському музично-виконавському мистецтві другої половини ХХ століття//Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць; Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К.: НАКККіМ, 2009. Вип. 23. С. 191–197.
49. Кабка Г.М. Фрагмент історії українського вокального мистецтва другої половини ХХ століття: джерелознавство крізь дзеркало факту (на прикладі особистих щоденників народної артистки України, доцента Л. Лобанової)//Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2009. Вип. 83: Проблеми методики та виконавства на духових інструментах (вокальне та інструментально-духове мистецтво). С. 78–88.
50. Кабка, Г. (2022). Особові тексти мемуарного характеру діячів українського вокального мистецтва України 1950-х — 1970-х рр. у контексті національного культуротворення. Науковий журнал ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, (18(2)), 103–112. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(2\).2022.269795](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(2).2022.269795)
51. Кабка, Г., & Казанцева-Кабка, О. (2023). Українська вокальна школа 1950–1970-х в особових текстах мемуарного характеру: Соціокультурний та мистецький аспекти. Науковий журнал ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, (19(1)), 140–152. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(1\).2023.283144](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(1).2023.283144)

52. Каушніян Я.М. До моделі стилістики «національного» та «інтернаціонального» (на прикладі вокалізів С.Павлюченка, М.Завалішиної, О. та Р.Вороніних). Аспекти історичного музикознавства: зб. наук. ст. Харків, 2018. Вип. 13. С. 141–153.
53. Колодуб І.С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків, 1995. 120 с.
54. Колодуб І.С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ: Муз. Україна, 2010. 54 с.
55. Комаревич І. Камерно-вокальний репертуар Соломії Крушельницької в культурному контексті свого часу/І. Комаревич//Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім.М.В. Лисенка. - 2013. - Вип. 27. - С. 143-148.
56. Коструба П.П. Сучасна українська літературна мова (фонетика): навч. посіб. Київ: Наукова думка, 1969. 302 с.
57. Костюк О.Г. Сприймання музики і художня культура слухача. Київ: Наукова думка, 1965. 123 с.
58. Кушка Я.С. Методика навчання співу: посіб. з основ вокальної майстерності. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с.
59. Людкевич С. Організація музичного виховання. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи/упоряд. З. Штупдер. Львів: Дивосвіт, 2000. Т 2. С. 293–298.
60. Люш Д. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посіб. Київ: Музична Україна, 1988. 138 с.
61. Мадисева Т.П. Співак і мова (культура співу мовою оригіналу: теорія та практика). Харків: ШТРИХ, 2002. 160 с.
62. Маслій К.С. Виховання голосу співака: навч. посіб. Рівне: «ЛІСТА», 1996. 120 с.
63. Микиша М.Б. Практичні основи вокального мистецтва/літ. виклад М. І. Головащенко. Вид. 2. Київ: Музична Україна, 1985. 80 с.
64. Михайлова Т.М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. Київ: Музична Україна, 1970. 128 с.
65. Мишуга Олександр: Спогади. Листи. Матеріали/упор., підг. текстів, вст. стаття та прим. М. І. Головащенко. Київ: Музична Україна, 1971. 780 с.
66. Моляко В.О. Проблеми психології творчості//Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць/За ред. В. О. Моляко. Т. 12. Вип. 6. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2009. 352 с.
67. Нагорна О.В. Осмислення значущості інтерпретації у вокальному виконавстві майбутніх учителів музичного мистецтва: герменевтичний підхід//Науковий вісник Миколаївського університету ім. В.О, Сухомлинського: педагогічні науки: зб. наук. праць. 2020. Миколаїв. С. 129-133.
68. Нагорна О.В. Практичний досвід оперного співу в методичних підходах на уроках навчання вокалу//IV Міжнар. наук.-практ. читання пам'яті академіка Анатолія Авдієвського 4-6 березня 2020 р., Київ. С. 174 – 177.
69. Павлюк Н.М., Павлічук В.І., Міщенко З.О. Методи формування вокальної майстерності на основі резонансного співу/Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 55. Т. 3. С. 100–104.
70. Паторжинський І.С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака//КДК імені П.І.Чайковського: Науково-методичні записки. Т. 2. Вип. 3-й: Питання вокального мистецтва / Редкол.: Гузій В.М. та ін. Київ: Мистецтво, 1964. С. 30–33.
71. Піхманець Р.В. Психологія художньої творчості (теоретичні та методичні аспекти). Київ: Наукова думка, 1991. 164 с.
72. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості: навчальний посібник. Київ: АПН України. Ін-т пед. і психолог. проф. освіти, 1996. 236 с.
73. Садовенко С.М. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору: навч.-метод. посіб. Київ: Шкільний Світ, 2008. 128 с.
74. Семененко І., Швачка А. «Педагогічні умови формування ціннісного ставлення учнів мистецьких шкіл до класичної музики на заняттях Сольного співу//«Перспективи та інновації

науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». No 3(37) (2024). С. 578 – 589.

75. Семененко І.В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста/І.В.Семененко, М.В.Іваненко, Г.В.Павлюкова//Молодий вчений : наук. журн. – 2017. – № 11 (51). – С. 652–655.

76. Стасько Г. Психотехніка співу в вокальній педагогіці. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2011. 176 с.

77. Стахевич О.Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки: посіб. Вінниця: Нова Книга, 2012. 176 с.

78. Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. Ч. 1: Природно-наукові теорії співу: навч. посіб. для муз. та пед. ВНЗ. Харків–Суми, 2002. 92 с.

79. Хуторська А.Й. Композиторська інтерпретація поетичного тексту як художній переклад (на прикладі камерно-вокальної музики): автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 2009. 17 с.

80. Швачка А.О. Сучасний оперний співак: виховання особистості//Музичний твір у світлі сучасних наукових досліджень: Зб. Матеріалів V Всеукр. наук.-прак. конф. (5-6 квітня 2021 р.)/Дніпропетровська академ. ім. Глінки. Дніпро: ГРАНІ, 2021. С. 31-34.

81. Юнг К.Г. Психологічні типи/пер. з нім. Львів: Астролябія, 2010. 692 с.

82. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: навч.-метод. посіб. для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. Київ: ІЗМН, 1998. 160 с.